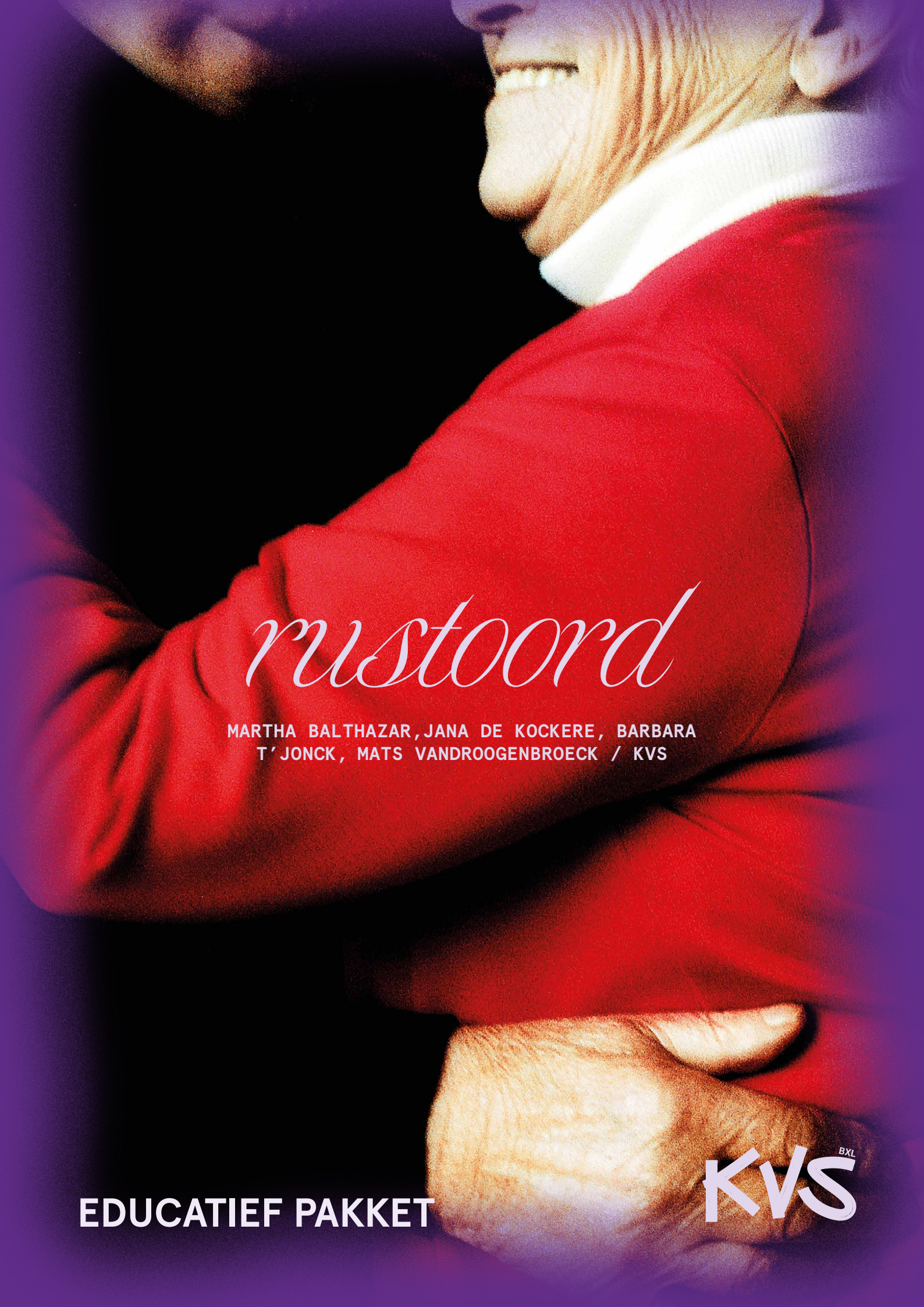

rustoord

MARTHA BALTHAZAR, JANA DE KOCKERE, BARBARA
T'JONCK, MATS VANDROOGENBROECK / KVS

EDUCATIEF PAKKET

KVS^{BXL}

Inhoudstafel

1. Inleiding	pg. 03
2. Cast & crew	pg. 03
3. Docutheater: vormelijk	pg. 04
3.1. Creatieproces	pg. 04
3.2. Technieken & scenografie	pg. 04
3.2.1. Verbatim	pg. 04
3.2.2. Scenografie	pg. 05
4. Docutheater: inhoudelijke lagen	pg. 05
4.1. Documenteren	pg. 05
4.2. Essentiële en existentiële vragen	pg. 05
4.3. Vragen rond zorgrelaties	pg. 05
4.4. Maatschappijkritiek	pg. 06
5. Praktische richtlijnen	pg. 06
5.1. Een theaterbezoek, hoe doe je dat?	pg. 06
5.2. Nabespreking	pg. 06

1. Inleiding

**Hoe willen we ouder worden?
Hoe kijken we naar ouderen?
Wat is de rol van ouderenzorg
in onze samenleving?**

Jonge makers op zoek naar een *RUSTOORD* mét verbeelding. Het is een intergenerationele voorstelling met pertinente vragen aan ieder van ons.

In deze schoolmap vind je achtergrondinformatie over de voorstelling en het creatieproces. Daarnaast zijn er enkele (reflectie)opdrachten opgenomen om samen met je klas de voorstelling voor te bereiden.

2. Cast & crew

Jonge makers met op het eerste gezicht een thema ver van hun bed ... of toch niet ...

creatie

Martha Balthazar, Jana De Kockere,
Barbara T'Jonck & Mats Vandroogenbroeck

acteurs

Barbara T'Jonck, Mats Vandroogenbroeck,
Mieke Verdin, Mark Verstraete

design

Manuela Vilanova

geluid

Tom Van Den Brande

beeld

Alice Dooreman

productieleiding

Judith Eckhardt

partners

KVS, Perpodium vzw, NTGent, C-Mine,
De Grote Post, CC De Plotter

met de steun van

The Flemish Government

De voorstelling is een maatschappelijk en filosofisch onderzoek maar ook een persoonlijk document. De makers liepen stage in woonzorgcentra en gingen op bezoek bij hun grootouders. Ze gingen in gesprek met de vele mensen die op hun pad kwamen en de levensechte verhalen vormen de basis van de voorstelling.

OPDRACHT

Vragen die de makers hadden, stellen we ook graag aan jou ...

- *Vind jij het moeilijk om over ouderdom na te denken?*
- *Waarom denk je dat ouderdom een lastig thema kan zijn?*
- *Voor wie kan ouderdom moeilijk zijn en waarom?*
- *Zijn er taboes verbonden aan het thema?*
- *Is ouderdom een moeilijk thema?*

Bekijk nu het filmpje '[Op kot in WZC](#)'

- *Zou jij jezelf kunnen voorstellen in zo'n situatie?*
- *Wat zouden de voordelen en nadelen zijn volgens jou?*
- *Als jij dit zou doen, zou dat vooral om praktische redenen zijn (zoals kostenbesparing of gemak)? Of zou je het meer doen om sociale redenen, zoals het contact met ouderen?*

Als we dan een stap verder gaan: hebben oudere mensen vooral praktische zorg en begeleiding nodig of moeten we meer investeren in het sociale aspect van ouder worden?

3. Docutheater: vormelijk

OPDRACHT

Deel jouw ervaringen

- *Stel je voor: je gaat een documentaire maken over ouder worden.*
- *Hoe begin je daaraan? Brainstormen maar...*
- *Welke beelden en verhalen krijgen we in de media te zien over ouderenzorg?*
- *Heb je persoonlijke voorbeelden of ervaringen vanuit contact met ouderen?*
- *Welk beeld over ouder worden wil je laten zien?*

3.1. Creatieproces

Zoals in de inleiding aangegeven vertrekken de makers vanuit hun eigen ervaringen met oudere mensen. Hoe staat jong tegenover oud?

De vergrijzing is een van de grote demografische uitdagingen van onze tijd. De actualiteit toont dat de ouderenzorg onder zware druk staat: personeelstekort, plaatstekort, commerciële initiatieven, het prijskaartje van de zorg... Dit zijn zorgwekkende berichten waar niemand vrolijk (ouder) van wordt.

In *Rustoord* nemen de makers je mee op een filosofische zoektocht: hoe verbeelden wij een rustoord... hoeveel ruimte voor verbeelding en verbeeldingskracht gunnen we ouderen en de ouderenzorg?

Om dit te onderzoeken, gingen de makers in gesprek met de ouderen zelf, dit werd hun centrale vertrekpunt. Interviews werden afgenomen in woonzorgcentra zowel met familieleden als met andere bewoners. Ook experts op het gebied van ouderenzorg komen aan het woord.

3.2. Technieken & scenografie

Rustoord wil als docutheater de stemmen zo authentiek en realistisch mogelijk weergeven, maar tegelijk aspecten van het huidig systeem in de ouderenzorg deconstrueren of ontmantelen.

3.2.1. Verbatim

Verbatim is een techniek waarbij theatermakers de gesproken woorden van echte mensen gebruiken om een verhaal te vertellen. Dit wordt ook wel 'letterlijk theater' genoemd, omdat de woorden nauwgezet worden overgenomen uit interviews of andere bronnen. Het is evenwel meer dan letterlijk citeren. Het kan ook bewerkingen of creatieve interpretaties bevatten. Er is dus ruimte voor artistieke vrijheid. Verbatim theater dook vooral op in de tweede helft van de 20ste eeuw binnen het experimenteel theater. Het genre

werd vooral populair in het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten waar theatermakers in de jaren '60 en '70 interviews en getuigenissen begonnen te gebruiken als basis voor hun werk.

Het wordt gezien als een bijzondere mengvorm: een weergave van de werkelijkheid, een tijdsdocument én tegelijk een artistieke prestatie. Door het gebruik van deze techniek licht de methodologische gelaagdheid van het stuk automatisch op.

In de praktijk betekent dit dat de acteurs op scène de woorden van de geïnterviewde personen uitspreken. Doorgaans wordt dit toegepast op twee manieren: via 'headphone verbatim', waarbij de acteur de originele audio via een koptelefoon hoort en nasprekt, of via transcriptie. Bij deze laatste methode gaat de acteur de originele tekst karakter instuderen. De acteur tracht ook het ritme, timbre en de uitspraak van de stem zo juist mogelijk over te nemen. In beide gevallen wordt de acteur een soort directe getuige en moet deze ervoor zorgen dat de tekst niet geïnterpreteerd wordt. Het horen van de originele getuigenis kan een sterk emotioneel effect hebben op het publiek.

MEER WETEN?

Op deze site kan je voorbeelden vinden, maar ook een heel goed [filmpje](#) over de techniciteit van headphone verbatim.

Authenticiteit is key bij verbatim theater. Het kan gezien worden als een soort statement rond een maatschappelijk beladen thema. Door met verbatim te werken krijgt het thema het nodige respect en vergroot het de betrokkenheid.

OPDRACHT

Ontdek de kracht van een transcriptie!

1. *Luister naar het gesprek tussen Martha en haar opa:
beluister het audiofragment en let goed op de manier waarop ze met elkaar praten*
2. *Bestudeer de transcriptie van het gesprek tussen Martha en haar opa.
Lees aandachtig de tekst van hun gesprek. Welke details vallen je op?*
3. *Bekijk het [interview](#) met Toon Teuben in De Afspraak en ontdek zijn unieke perspectief.
Maak een deel van een transcriptie op basis van dit interview.
Deel na afloop je ervaring met elkaar.*
4. *Analyseer en exploreer de transcriptie van Martha en haar opa.
Wat valt je op in de toon en inhoud van het gesprek?
Welke momenten stralen empathie en authenticiteit uit?*

3.2.2. Scenografie

De filosofische vragen die opduiken in het stuk dagen de toeschouwers uit, maar ook de scenografie zelf. Verbeelding speelt een centrale rol: 'Kunnen wij als maatschappij echt niet beter?'
Op scène worden ideeën tot leven gebracht: hoe kunnen we een oord van rust creëren waarin jong

en oud samenkomen? De makers presenteren een aantal verrassende voorstellen, die zowel praktisch als vormelijk worden uitgebeeld.

Na de voorstelling krijg je de kans om na te denken: zijn deze ideeën haalbaar en echt nodig? Hoe zouden wij het zelf aanpakken?

4. Docutheater: Inhoudelijke lagen

De voorstelling *Rustoord* combineert scherpe maatschappijkritiek met diepgaande persoonlijke verhalen. Door de precieze weergave van echte uitspraken en emoties krijgt de voorstelling een sterk sociaal engagement. Toeschouwers worden rechtstreeks geconfronteerd met verschillende perspectieven op ouderenzorg, wat ongemakkelijke maar noodzakelijke vragen oproept.

1. Documenteren

Docutheater geeft altijd een duidelijk beeld van het thema dat centraal staat. In *Rustoord* zien we de evolutie van onze zorgmaatschappij. Waar we in de jaren '70 massaal kozen voor professionalisering van de zorg, worden we nu geconfronteerd met de commercialisering van de zorg. Hoe is het zover kunnen komen? En misschien belangrijker nog: welk vervolghet verhaal willen we nu schrijven?

Uit de gesprekken met ouderen blijkt dat de makers een nieuwe verbeelding willen openen rond het thema zorg. De huidige samenleving die snelheid en efficiëntie boven alles stelt, lijkt weinig ruimte te laten voor een zachte, menselijke benadering van ouder worden.

Tijd om zachte zorg een prominente plaats te geven.

 Zie je dit terug in de affiche en de scenografie van de voorstelling?

2. Essentiële en existentiële vragen

Tegelijk worden moeilijke thema's niet geschuwd. Ethiek, levenseinde en sterven worden openlijk besproken bij monde van de bewoners van de woonzorgcentra, zonder enig taboe. Op die manier worden we uitgenodigd om eerlijk na te denken over de grote levensvragen die we vaak vermijden.

3. Vragen rond zorgrelaties

Hoe gaan wij **maatschappelijk om met zorg?**

De voorstelling onderzoekt onze collectieve houding ten opzichte van ouderenzorg.

- In hoeverre is de keuze voor een woonzorgcentrum een persoonlijke keuze?
- Heeft iedereen toegang tot dezelfde zorg?
- Waarom hebben we ervoor gekozen om ouderenzorg uit de familiekring te halen?
- Is dit een cultureel gegeven of een noodzaak?

Daarnaast legt *Rustoord* de focus op de persoonlijke dimensie van zorg. Hoe kijken wij persoonlijk naar zorg?

- Hoe goed kunnen wij zorgen voor elkaar?
- Kunnen wij zorg ontvangen en accepteren?
- Is het onbaatzuchtige zorgen voor elkaar iets uit het verleden? Is dit verdwenen in onze moderne samenleving?

4. Maatschappijkritiek

CALL TO ACTION

De filosofische vragen vormen een oproep tot actie *#tisaanons*

Dit zijn ook vragen aan ons:

- *Hoe willen wij oud worden?*
- *Hoe willen wij met ouderen omgaan?*

→ Toon Teubes gaf in zijn interview een aanzet. Merk op of je hiervan bepaalde zaken terugvindt in de voorstelling.

De voorstelling daagt niet allen het publiek, maar ook beleidsmakers en besluitvorming uit. Kan commercialisering samengaan met zorg? Of is het tijd om het systeem te herzien? Een vrije marktmodel voor de zorg? Hoog tijd voor meer politiek bewustzijn.

Rustoord kruipt onder je vel en sluipt en sluimert ... hopelijk tot aan de onderhandelingsstafels waar de toekomst van onze ouderenzorg wordt besproken.

5. Praktische richtlijnen

5.1. Een theaterbezoek, hoe doe je dat?

Voor sommigen is naar theater gaan een gewoonte, voor anderen gaat een nieuwe wereld open. We zien jullie allemaal graag komen en willen jullie dan ook zo goed mogelijk op jullie gemak stellen.

Naar theater gaan is een andere wereld binnenstappen, een soort van microkosmos waarin je eventjes kan loskomen van de dagelijkse werkelijkheid én tegelijk dieper kan nadenken over wat zich in onze maatschappij afspeelt. Hopelijk blijft het stuk nazinderen en brengt het boeiende dialogen op gang buiten de zaal.

Om de voorstelling zo aangenaam mogelijk te maken voor de groep, de begeleiders, de acteurs en het theaterpersoneel, hier even wat praktische afspraken op een rijtje:

GSM uit. De mensen rondom jou zien weldegelijk je opgelicht gezicht 😊.

Geen snoep of drank tijdens de voorstelling.

Stilte en aandacht zodra de lichten uitgaan. In tegenstelling tot een filmbezoek, kunnen de acteurs op scène, je medetoeschouwers en de theaterwerkers je horen. Alles gebeurt live en vergt heel wat concentratie.

Als je de voorstelling geslaagd vond, mag je dat zeker laten weten door te applaudisseren op het einde van de voorstelling. Zelfs als de acteurs van het podium verdwijnen, mag je blijven applaudisseren, zo lok je ze nog eens terug om te buigen ter bedanking.

5.2. Nabespreking

Om de nabespreking te vergemakkelijken, raden we begeleiders aan om al meteen na de voorstelling te polsen naar reacties. Zo kan je vragen om een drietal adjectieven te noteren die hun onmiddellijke gevoel het best omschrijven. Je kan deze vervolgens enkele dagen later vergelijken met hun emoties eenmaal de voorstelling al wat beter "verteerd" is. Aarzel niet om hiervoor de emotionele check-in in deze lesmap te gebruiken.